

Nieuwsbrief Jeugdzorg

Staatssecretaris Clémence Ross-Van Dorp (VWS)

Indringende confrontatie met de sector

De gelegenheid om zich rustig in te werken in het wel en wee van de jeugdzorg kreeg Clémence Ross niet, toen zij op 22 juli van dit jaar aantrad als staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. "Door het gezinsdrama in Roermond is het allemaal heel snel gegaan", aldus de staatssecretaris. Binnen de kortste keren lag er een rapport op tafel van de Inspectie jeugdhulpverlening en jeugdbescherming. Dat vroeg om een onmiddellijke reactie."

Begin augustus jl. was de nieuwe staatssecretaris in Roermond om daar het Inspectierapport te presenteren. "Dat was een heel indringende ervaring", vertelt Clémence Ross. Ik heb de presentatie bewust niet vanuit Den Haag gedaan, maar tussen de mensen uit het werkveld, op hun eigen terrein. Bovendien wilde ik de naasten van de omgekomen kinderen ontmoeten. Als politiek verantwoordelijke behoor je persoonlijk aanspreekbaar te zijn op de wet- en regelgeving en het naleven daarvan. Het Inspectierapport geeft aan dat daar het nodige aan schortte."

Ambities

"De vraag naar en aanbod van jeugdzorg zullen we snel beter op elkaar moeten afstemmen", stelt de staatssecretaris, gevraagd naar haar ambities voor de komende periode. "De wachttijden voor cliënten zijn nog veel te lang. Er verstrijkt vaak veel tijd voordat het bureau jeugdzorg de indicatiestelling rond heeft. Als het eenmaal zo ver is, kan het nog lang duren voordat daadwerkelijk een hulpaanbod beschikbaar is. Ik denk dat ontbureaucratisering en ICT die problemen kunnen helpen oplossen. Ook de *kwaliteit* van het zorgaanbod is voor verbetering vatbaar. Lees er de laatste rapportage van het Landelijk Platform Jeugdzorg maar op na. Het zorgaanbod moet aansluiten bij de behoeften van cliënten en ook inzichtelijk zijn. Een recht op jeugdzorg is mooi, maar dan moet wel duidelijk zijn wat er te kiezen valt. Laat aanbieders dat maar eens zichtbaar maken, bijvoorbeeld via het internet." ▶

In dit nummer:

- Interview met nieuwe staatssecretaris VWS **1**
- Hoe verder na 'Roermond' ? **3**
- Voortgangsrapportage jeugdzorg **4**
- Samenwerking met jeugdgezondheidszorg **5**
- Jeugdbescherming binnen bureau jeugdzorg **6**
- Pilots integratie met zorg voor LVG-jeugd **8**

De Nieuwsbrief Jeugdzorg is een gezamenlijke publicatie van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, het ministerie van Justitie en de Taskforce aanpak wachtlijsten jeugdzorg.

Reacties/suggesties:

e-mail: jeugdzorg@minvws.nl

Staatssecretaris Clémence Ross: "Het kan zijn dat het bureau jeugdzorg een ietwat andere invulling krijgt dan tot nu toe de bedoeling was."
(foto: Fotopersbureau Dijkstra bv)

Bureau jeugdzorg

Clémence Ross: "Uit de zaak 'Roermond' is eens te meer gebleken dat er centrale regie nodig is in de jeugdzorg. Daarom wil ik de positie van het bureau jeugdzorg zo snel mogelijk wettelijk verankeren. Dan kun je duidelijke regels stellen en die ook te handhaven. Het kan zijn dat het bureau jeugdzorg daarbij een ietwat andere invulling krijgt dan tot nu toe de bedoeling was. Een aspect waar ik nog eens indringend naar wil kijken is de relatie tussen het bureau jeugdzorg en de gemeente. Als je toe wilt naar een sluitende hulpverleningsketen, moet klip en klaar zijn wie waarvoor verantwoordelijk is. Signalen dat er in een gezin problemen zijn, komen lang niet altijd direct bij bureau jeugdzorg terecht. Voordat het echt uit de hand is gelopen, is vaak al wel bij verschillende gemeentelijke instanties bekend dat er iets mis is. Bijvoorbeeld bij de leerplichtambtenaar, de school,

het maatschappelijk werk, de sociale dienst of de GGD. Pas als je die versnipperde signalen bij elkaar brengt, blijkt hoe ernstig de problematiek van het gezin is. Dan kun je vroegtijdig ingrijpen om calamiteiten te voorkomen."

Gezinscoach

"Samen met minister Donner van Justitie zoek ik naar mogelijkheden om een gezinscoach in te zetten wanneer een gezin duidelijk aan het afglijden is en kinderen bijvoorbeeld ernstig worden verwaarloosd, zonder dat er vanuit het gezin zelf een hulpvraag komt. De gezinscoach moet de positie krijgen om bij zo'n gezin binnen te komen en hulp op te dringen, voordat er ongelukken gebeuren. Een half jaar wachten totdat de rechter een kindbeschermingsmaatregel heeft uitgesproken, kan soms desastreus zijn. Onze bedoeling is dat de gezinscoach de hulpverlening op gang brengt en die vervolgens ook blijft coördineren en bewaken. We studeren er nog op hoe we dat het beste kunnen regelen. Maar het is niet *alleen* een kwestie van regelgeving. 'Bemoeizorg' vergt ook een andere, actievere houding van hulpverleners. Ik denk overigens dat mensen die echt in de problemen zitten, het vaak wel op prijs zullen stellen als er een gezinscoach op ze afstapt. Iemand bij wie ze hun problemen kunnen neerleggen en die snel voor hulp kan zorgen zonder dat ze hun verhaal keer op keer opnieuw moeten vertellen."

Invoeringsdatum van de wet

De staatssecretaris houdt op dit moment dus verschillende onderdelen van het wetsvoorstel Wet op de jeugdzorg opnieuw tegen het licht (*zie ook het artikel 'Hoe verder na Roermond?' op pagina 3*). Betekent dit dat de invoeringsdatum van de wet in gevaar komt? Clémence Ross: "Zorgvuldigheid staat voor mij voorop. Snelheid komt op de tweede plaats. Maar ik hoop en verwacht niet dat de heroverweging waar we mee bezig zijn, tot ernstige vertraging zal leiden. Ik wil graag vasthouden aan invoering van de wet per 1 januari 2004. Laten we

ook niet vergeten dat wetgeving een dynamisch proces is. Nadat de wet is aangenomen, gaan we niet met z'n allen achterover zitten. Het denken over jeugdzorg gaat gewoon door."

Met jongeren om tafel

Staatssecretaris Ross is van plan de komende periode regelmatig op werkbezoek te gaan om de sector beter te leren kennen. "Ik wil ook met jongeren zelf in gesprek gaan, want *zij* zijn het om wie het uiteindelijk allemaal draait. Het is vaak niet eenvoudig om jongeren die in de problemen zitten om tafel te krijgen. Maar in de jaren dat ik mij als Kamerlid met onderwijsbeleid bezighield, heb ik ervaren dat het wel degelijk mogelijk is. Dat ga ik dus zeker doen." ■

"Wachten op een kindbeschermingsmaatregel kan soms desastreus zijn"

Hoe verder na 'Roermond'?

Op 12 juli vond in Roermond de veelbesproken brand plaats waarbij zes jonge kinderen om het leven kwamen. Het gezin was al langere tijd bij meerdere instanties bekend als probleemgezin. De Inspectie jeugdhulpverlening en jeugdbescherming heeft de hulpverlening aan het gezin onderzocht. Begin augustus is het rapport verschenen. Naar aanleiding hiervan heeft staatssecretaris Clémence Ross-Van Dorp een aantal acties aangekondigd.

De Inspectie heeft het onderzoek uitgevoerd op verzoek van de staatssecretaris van VWS en de provincie Limburg. Omdat het resultaat snel beschikbaar moest komen, heeft de Inspectie zich beperkt tot een 'quick scan'. Daarbij is gekeken naar het functioneren van Bureau Jeugdzorg - inclusief het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) - en de raad voor de kindbescherming. De rol van andere instanties, zoals gemeentelijke diensten en de school, is niet onderzocht.

Conclusies Inspectie

Allereerst stelt de Inspectie vast dat er geen oorzakelijke relatie is tussen het functioneren van de onderzochte instellingen en de brand. De brand was niet te voorzien.

De effectiviteit van de hulpverlening staat of valt volgens het rapport met het optreden van de hulpverlenende instanties als 'ketenpartners'. De informatie-overdracht tussen de partners is in dit geval echter gebrekkig geweest. Daardoor was de kennis over de problemen van het gezin verbrokkeld. Lange tijd is het (ook voor het gezin) onduide-

lijk geweest welke instantie waarvoor verantwoordelijk was en wie wat moest doen. In de hulpverlening heeft het daardoor ontbroken aan duidelijkheid en continuïteit. Bovendien hebben de ouders van hulp kunnen afzien op momenten dat zij zelf vonden dat hulp niet nodig was. De Inspectie concludeert dat de bemoeienis van de jeugdzorgorganisaties gedurende een periode van tweeënhalve jaar er niet toe heeft geleid dat de leef- en opvoedingssituatie van de kinderen aantoonbaar is verbeterd, terwijl wel was vastgesteld dat hulp zeer gewenst was.

Aanbevelingen

De Inspectie meent dat een situatie als in Roermond ook in andere delen van Nederland zou kunnen voorkomen. Daarom sluit het rapport af met algemene aanbevelingen voor alle betrokken partijen: hulpverleningsinstellingen, provincies en Rijk. Staatssecretaris Clémence Ross heeft de aanbevelingen volledig overgenomen. In haar brief aan de Tweede Kamer van 20 augustus 2002 kondigt zij naar aanleiding daarvan enkele concrete acties aan.

Privacyregels

Het gezinsdrama in Roermond heeft aangetoond hoe belangrijk de uitwisseling van cliëntgegevens tussen instanties kan zijn voor een effectieve aanpak van problemen. Maar hoe ver kun je daarin gaan, gelet op de privacyregelgeving? Die vraag beantwoorden de ministeries van Justitie en Binnenlandse Zaken in de brochure 'Handreiking voor gemeenten over privacyaspecten bij criminaliteitspreventie' (mei 2002). Daaruit blijkt dat er meer mogelijk is dan vaak wordt gedacht. Hoewel criminaliteitspreventie de eerste insteek is van de brochure, is deze ook goed te gebruiken door organisaties in de jeugdzorg en jeugdbescherming. Behalve een toelichting op de geldende regelgeving bevat de Handreiking een stappenplan om goed met gegevensuitwisseling en privacy om te gaan. U kunt de brochure downloaden van de Justitiesite: www.justitie.nl/themas/jeugdcriminaliteit/publicaties.

Sluitende aanpak

In de eerste plaats schrijft de staatssecretaris te zullen nagaan hoe een sluitende aanpak tussen hulpverleners te realiseren is. Zij denkt daarbij aan het aanwijzen van 'gezinscoaches' in de vrijwillige hulpverlening aan probleemgezinnen. De gezinscoach zou ook de hulpverlening moeten gaan coördineren. In overleg met provincies, gemeenten en hulpverlening bepaalt het kabinet of voor een dergelijke aanpak aanpassing van het ontwerp voor de Wet op de jeugdzorg nodig is.

Informatie-uitwisseling

Een tweede actie is het nagaan van de achtergronden van het gebrek aan informatie-uitwisseling tussen hulpverleningsinstellingen. Is het vooral een kwestie van terughoudendheid bij medewerkers of zijn er (ook) belemmeringen in de privacywetgeving? In het tekstblokje onderaan deze pagina leest u hier meer over. ▶

(foto: Bart Versteeg)

Drangmaatregelen

In de derde plaats overleggen staatssecretaris Ross en minister Donner hoe zij kunnen bereiken dat hulpverleners behalve aan de concrete hulpvraag ook continu aandacht schenken aan de totale opvoedingssituatie in een gezin. Ten slotte gaan zij na hoe een betere aansluiting tussen de vrijwillige hulp en de jeugdbeschermingsmaatregel te realiseren is. Dat zou bijvoorbeeld kunnen door een actievere en meer vasthoudende aanpak in de vrijwillige hulpverlening. Een andere optie is het introduceren van een lichtere jeugdbeschermingsmaatregel. Het eerste is het minst ingrijpend en ligt daarom als eerste stap het meest voor de hand.

Een meer vasthoudende aanpak in de vrijwillige hulpverlening

In het decembernummer van deze nieuwsbrief leest u welke voortgang met deze acties is gemaakt. Het Inspectierapport 'Casus Roermond nader onderzocht' en de brief daarover van staatssecretaris Ross aan de Tweede Kamer vindt u op de site www.minvws.nl. ■

Onderzoek ketenkwaliteit

Drie rijksinspecties zijn een gezamenlijk onderzoek begonnen naar de kwaliteit van de samenwerking tussen de verschillende jeugdvoorzieningen in Limburg (de ketenkwaliteit). Het zijn de Inspectie jeugdhulpverlening en jeugdbescherming, de Inspectie van het onderwijs en de Inspectie voor de gezondheidszorg. Het onderzoek is gericht op de situatie in de provincie Limburg, maar moet uiteindelijk een bredere betekenis krijgen. De bedoeling is dat het aanbevelingen oplevert voor een betere afstemming van beleid tussen overheden en afzonderlijke instellingen en sectoren die met jeugdigen van doen hebben.

Voortgangsrapportage 2003-2006

Op Prinsjesdag is de Voortgangsrapportage jeugdzorg 2003-2006 aangeboden aan de Tweede Kamer. De rapportage beschrijft de actuele stand van zaken en op handen zijnde vernieuwingen in de jeugdzorg. Bovendien is er een groot aantal financiële overzichten en kengetallen in te vinden.

De voortgangsrapportage biedt inzicht in de ontwikkelingen in de jeugdzorg die hun weerslag hebben gevonden in het wetsvoorstel Wet op de jeugdzorg. Behalve voor de positieverbetering van de cliënt is ook veel plaats ingeruimd voor de rol van het bureau jeugdzorg. De positie van dit bureau in de hulpverleningsketen en als centrale toegangspoort tot de jeugdzorg komen aan de orde. Daarnaast is er aandacht voor de ontwikkelingen binnen het bureau jeugdzorg en de taken op het terrein van kinderscherming en jeugdreclassering. Verder bevat de rapportage onder meer een beschrijving van het zorgaanbod en de aanpak van te lange wachttijden in de jeugdzorg. ■

De voortgangsrapportage is te vinden op www.minvws.nl.

Bestedingen jeugdzorg 2003 (raming; in mln. euro)

Doeluitkering jeugdhulpverlening	674,0
Civiele maatregelen Justitie (voogdij, gezinsvoogdij) en overige uitgaven	156,3
Jeugdreclassering	25,1
Landelijke voorzieningen	23,5
Experimenten, steunfuncties en overige uitgaven VWS	16,4
Totaal	674,0

Zegt het voort!

De ministeries van VWS en Justitie sturen deze nieuwsbrief ter verdere verspreiding toe aan onder meer het Interprovinciaal overleg en de MOgroep. De inhoud ervan is echter interessant voor een veel grotere groep dan langs die weg wordt bereikt. Voor iedereen die op enigerlei wijze betrokken is bij de vernieuwing van de jeugdzorg en/of het terugdringen van te lange wachttijden is het lezen ervan de moeite waard.

Daarom, lezer, vragen wij uw hulp om de nieuwsbrief verder te verspreiden, zowel binnen uw eigen organisatie als onder uw relaties. Als u ons de e-mailadressen toestuur van degenen voor wie een (gratis) abonnement ook van belang kan zijn, zorgen wij ervoor dat zij dit nummer en de komende nummers in digitale vorm ontvangen. Stuur de adresgegevens naar jeugdzorg@minvws.nl o.v.v. Nieuwe abonnee(s) nieuwsbrief. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

Deze nieuwsbrief verschijnt voortaan eenmaal per twee maanden. Het eerstvolgende nummer kunt u dus in december 2002 tegemoet zien.

De redactie

En, hoe gaat het nu..?

De jeugdgezondheidszorg is een belangrijke partner in de keten van jeugdzorg. Volgens het ontwerp van de Wet op de jeugdzorg moet het bureau jeugdzorg dan ook met deze sector samenwerken. Hoe gaat het nu in de praktijk met die samenwerking?

Om die vraag te kunnen beantwoorden heeft het Landelijk Platform Jeugdzorg een onderzoek laten uitvoeren door het Instituut Jeugd en Welzijn van de Vrije Universiteit. Het gaat om een landelijke inventarisatie van de samenwerking tussen de jeugdgezondheidszorg (GGD en thuiszorg) en het bureau jeugdzorg, inclusief het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK). De resultaten zijn in juli 2002 gepubliceerd.

350 samenwerkingsverbanden

Uit het onderzoek blijkt dat overal in het land de noodzaak tot samenwerking wordt gevoeld. Er blijken circa 350 samenwerkingsverbanden te bestaan. Alle onderzochte bureaus jeugdzorg hebben afspraken met de GGD, met name in de sfeer van verwijzing. Daarnaast zijn er afspraken tussen de GGD en het AMK en tussen het bureau jeugdzorg en thuiszorginstellingen. Driekwart van de samenwerkingsinitiatieven is vastgelegd in een contract tussen de directies en/of besturen van de betrokken organisaties.

Verwijzing

In bijna de helft van de gevallen gaat het om afspraken om de verwijzing van de cliënt van de ene voorziening naar de andere beter te regelen. Dit kunnen afspraken zijn over verwijzingscriteria, efficiënter verwijzen, informatieoverdracht en terugkoppeling van resultaten. Soms vindt overleg plaats over de beste aanpak voor individuele cliënten. Afspraken op het terrein van opvoedingsondersteuning komen bij één op de vijf samenwerkingsverbanden voor. Die

(foto: Bart Versteeg)

hebben betrekking op de afstemming en uitbreiding van het zorgaanbod.

Rond de school

In zestien procent van de gevallen werken het bureau jeugdzorg en de jeugdgezondheidszorg rondom de school met elkaar samen. Dit gebeurt meestal in de vorm van regelmatige besprekingen over risicoleerlingen. De eerste screening van leerlingen en de coördinatie van de leerlingbesprekingen is daarbij in handen van de interne leerlingenzorg van de school.

In het onderzoeksrapport zijn verder beschrijvingen te vinden van veelbelovende samenwerkingsverbanden in de regio Haaglanden, de Achterhoek, Utrecht en Kennemerland. Ter afsluiting geven de onderzoekers aan welke factoren een goede samenwerking kunnen bevorderen.

Werkconferenties

Het Landelijk Platform Jeugdzorg organiseert naar aanleiding van het onderzoek op 22 november 2002 een werkconferentie voor organisaties die werkzaam zijn in de jeugdgezondheidszorg en jeugdzorg in de provincies Friesland, Groningen en Drenthe. Organisaties uit deze provincies ontvangen binnenkort een uitnodiging. Verder zijn werkconferenties in voorbereiding voor de drie grootstedelijke regio's en de provincies

Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland, Utrecht, Gelderland en Overijssel. ■

Het onderzoeksrapport is te vinden op www.jeugdzorg.nl (zoek onder Praktijk - Samenwerking).

Kort

Wetgeving AMK's door Eerste Kamer

Dinsdag 24 september 2002 heeft de Eerste Kamer een wetsvoorstel tot aanpassing van de Wet op de jeugdhulpverlening aangenomen. Het wetsontwerp regelt de kwaliteit en werkwijze van de Advies- en Meldpunten Kindermishandeling (AMK's). De bijbehorende algemene maatregel van bestuur (amvb) zal gelijktijdig in werking treden, naar verwachting omstreeks het einde van dit jaar. De amvb ligt op dit moment ter advisering bij het College Bescherming Persoonsgegevens en wordt zo spoedig mogelijk daarna ter advisering naar de Raad van State gestuurd.

De noodzaak tot samenwerken wordt alom gevoeld

“Jeugdbescherming is nu een integraal onderdeel van ons werk”

Het voorstel voor de Wet op de jeugdzorg gaat uit van een bureau jeugdzorg dat fungeert als centrale toegangspoort tot zowel de jeugdzorg als de jeugdbescherming. Daarom neemt het bureau de intake van jeugdbeschermingszaken over van de Raad voor de kindbescherming. In de nieuwe situatie ligt ook de uitvoering van jeugdbeschermingsmaatregelen bij het bureau jeugdzorg. De instellingen voor (gezins)voogdij gaan in het bureau op. Het bureau jeugdzorg Amsterdam heeft deze ontwikkeling al in 1998 in gang gezet. Welke ervaringen zijn er inmiddels mee opgedaan?

Wiel Janssen, Bureau Jeugdzorg Amsterdam: “De vrijwillige hulpverlening beperkt zich niet langer tot de directe hulpvraag, maar let nu ook scherp op de mogelijk bedreigende situatie waarin een jeugdige verkeert.” (foto: NFP Photography/Pieter Magielsen)

“Het overnemen van de intakefunctie van de raad voor de kindbescherming betekent dat nu vrijwel alle verzoeken voor het treffen van een jeugdbeschermingsmaatregel via ons bureau bij de Raad terechtkomen. De beroepshouding van mensen die in de vrijwillige hulpverlening werken is daardoor in positieve zin veranderd”, vertelt Wiel Janssen, directeur van Bureau Jeugdzorg Amsterdam. “Zij beperken zich niet tot de directe hulpvraag van de cliënt, maar moeten vanaf het begin ook een scherp oog hebben voor de mogelijk bedreigende situatie waarin een jeugdige verkeert. Dat is misschien wel de belangrijkste winst van deze operatie. De opdracht om jeugdigen te beschermen maakt nu integraal onderdeel uit van ons werk.”

Black box

Wiel Janssen: “Vroeger, in de tijd van het JAC, was het aantal meldingen door de jeugdhulpverlening bij de raad veel kleiner. Als het JAC een cliënt meldde, verdween deze vaak voor langere tijd in een ‘black box’. In de tussentijd kreeg de jeugdige dan geen hulp omdat de zaak ‘onder de raad’ zat. Na het besluit van de kinderrechter om een jeugdbeschermingsmaatregel te treffen - in de

praktijk meestal een OTS (*ondertoezichtstelling; red.*) - kwam de jeugdige terecht bij de plaatselijke instelling voor voogdij en gezinsvoogdij. De jeugdbescherming en de vrijwillige jeugdhulpverlening waren echter gescheiden circuits. Soms kwam een kind na afloop van de OTS op een of andere manier weer bij de vrijwillige hulpverlening terecht. Maar door een totaal gebrek aan samenwerking was er van een eenduidige benadering van de cliënt geen sprake.”

Nieuwe relatie met de raad

“Dat gaat nu heel anders”, aldus Janssen. “Stel, onze jeugdhulpverleners of het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling - dat inmiddels ook deel uitmaakt van ons bureau - maken zich ernstig zorgen over een kind. Als wij denken dat een OTS nodig is, doen we zelf een vooronderzoek voor de raad. In de praktijk zie je dat de raad bij zijn beslissing om de rechter in te schakelen, in toenemende mate voortborduurt op het advies van bureau jeugdzorg. Vroeger zou dat ondenkbaar zijn geweest. Als de rechter een OTS oplegt, krijgen wij ons vooronderzoek aangevuld terug en voeren wij onder andere op basis daarvan de maatregel uit. In de tussentijd heb-

ben we echter niet stilgezeten. Tijdens het hele proces blijven wij proberen het kind en het gezin te helpen, dus ook als de zaak bij de raad in behandeling is.”

Voordelen

“Dat de jeugdhulpverlening en jeugdbescherming nu bij het bureau jeugdzorg onder één dak zitten, is zowel voor ons als voor de cliënt van groot belang. Het proces van diagnostiek, indicatiestelling en zorgtoewijzing is in beide gevallen op dezelfde leest geschoeid. Alle cliënten gaan door dezelfde indicatiecommissie. Jeugdigen voor wie een jeugdbeschermingsmaatregel geldt, maken meestal ook gebruik van het zelfde geïndiceerde zorgaanbod als degenen die in een vrijwillig traject zitten. Onder onze cliënten zijn veel alleenstaande ouders met weinig geld die tot op zekere hoogte opvoedingsonmachtig zijn. Die ouders en hun kinderen hebben in de loop van de jaren regelmatig een duwtje in de rug nodig. De ene keer kom je ze tegen in een vrijwillig traject, de andere keer via een OTS of bij de Jeugd-GGZ. Omdat wij die lijnen nu beter bij elkaar kunnen brengen, kunnen wij de continuïteit in de zorg vergroten. De expertise van de Jeugd-GGZ is daarbij echt onmisbaar. Vaak gaat het namelijk om ▶

grensgevallen tussen orthopedagogiek en psychiatrie. Daarom werkt het bureau jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam op experimentele basis nauw samen met de jeugdafdelingen van de GGZ. Samen kijken wij 'aan de voordeur' wie van ons met een cliënt verder gaat. Door onze samenwerking kunnen wij zorgaanbieders bovendien met meer gezag duidelijk maken wat de cliënt nodig heeft."

Informatie-uitwisseling

"Een belangrijk voordeel van goede samenwerking tussen jeugdhulpverlening, jeugdbescherming en Jeugd-GGZ is ook dat je - als de cliënt daarmee instemt - informatie over de behandeling met elkaar kunt delen. Het is wel zo handig als je van elkaar weet dat je met een bepaald gezin bezig bent of bent geweest. Dan kun je van elkaars ervaringen gebruikmaken", stelt Wiel Janssen. "Bij één van de eerste multidisciplinaire klantbesprekingen heb ik het meegeemaakt dat een gezinsvoogd zijn ervaringen met een zevenjarig meisje te berde bracht. De aanwezige jeugdhulpverlener constateerde ter plekke dat het oudere broertje van dat meisje zich vrijwillig bij ons bureau had gemeld. De GGZ-medewerker dook in z'n dossier en zag dat het meisje al verschillende, intensieve therapieën had ondergaan. Bovendien leek het erop dat pa de diverse hulpverleners tegen elkaar uitspeelde om zo zijn eigen gang te kunnen blijven gaan. Iedereen was dus op eigen houtje z'n best aan het doen voor dat gezin, maar met z'n allen waren we niet effectief bezig. Ik denk dat we in de agglomeratie Amsterdam inmiddels goed op weg zijn om daar verandering in te brengen. Maar er moet nog heel wat gebeuren. De cultuurverschillen tussen de verschillende disciplines zijn nog groot, zelfs binnen het bureau jeugdzorg. Naarmate wij er beter in slagen om ons bureau als één geheel te laten functioneren, zijn we ook een aantrekkelijker partner voor ons lokale netwerk. In onze samenwerkingsprojecten met onder meer politie, Justitie en onderwijs begint dat al z'n eerste vruchten af te werpen."

(foto: Bart Versteeg)

Sectorale tussensprint

"Bij de oprichting van het Bureau Jeugdzorg Amsterdam, begin 1998, hebben mijn voorgangers geprobeerd de sectoren jeugdhulpverlening en jeugdbescherming meteen tot op decentraal niveau te integreren. Dat is op een fiasco uitgelopen. De sectoren waren beide nog te veel in ontwikkeling. Ze zaten middenin een proces van capaciteitsuitbreiding en vernieuwing van werkmethoden. Daarom hebben we besloten tot 2003 een 'sectorale tussensprint' in te lassen. Pas als beide sectoren voldoende op orde zijn, schuiven wij ze in elkaar. Tot die tijd handhaven we afzonderlijke jeugdhulpverlenings- en jeugdbeschermingsteams, die uiteraard wel goed met elkaar moeten samenwerken. Op managementniveau zijn de teams al wel met elkaar verbonden."

Paradox

"De combinatie van jeugdhulpverlenings- en jeugdbeschermingstaken binnen het bureau jeugdzorg heeft

alleen maar voordelen", meent Wiel Janssen. "Tenminste, als de rechtszekerheid van de cliënt is gewaarborgd, maar daar staat de onafhankelijke toetsing door de kinderrechtter borg voor. Cliënten ervaren die combinatie van taken in de praktijk niet als bedreigend, zoals wel eens wordt gedacht. In onze informatiefolder staat duidelijk dat wij op beide terreinen actief zijn. Een klant die vrijwillig binnenkomt, krijgt ook niet onverhoeds een maatregel aangesmeerd. Wij geven heel duidelijk aan als we vinden dat wij onze eigen verantwoordelijkheid moeten nemen. Het klinkt misschien paradoxaal, maar dankzij het feit dat wij ook aan jeugdbescherming doen, behoeven wij een gezin - als het tot een maatregel moet komen - niet meer in de steek te laten." ■

Cliëntstromen Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam i.o. (globale cijfers 2001)

Totaal aantal jeugdigen 0-23 jaar in het werkgebied	350.000
Aantal cliënten jeugdhulpverlening incl. onderwijshulpverlening	15.000
- waarvan op eigen initiatief ouders (25%) en/of kind (10%)	35 %
- waarvan op doorverwijzing intermediairs, politie, justitie en onderwijs	65 %
Aantal meldingen Bureau Jeugdzorg bij Raad voor de Kinderbescherming	300
Aantal cliënten AMK	2.050
- waarvan advies of consult	1.450
- waarvan aangifte kindermishandeling	600
Aantal directe meldingen AMK bij Raad voor de Kinderbescherming	180
Aantal cliënten jeugdbescherming incl. jeugdreclassering	4.000

Jeugdzorg voor licht verstandelijk gehandicapten

In de huidige voorstel voor de Wet op de jeugdzorg staat dat het bureau jeugdzorg ook de toegang vormt tot de zorg voor de licht verstandelijk gehandicapte jeugd. Hoe de integratie van jeugdzorg en zorg voor licht verstandelijk gehandicapte jongeren precies vorm moet krijgen, is echter nog niet duidelijk. Binnenkort gaat een aantal pilots van start om daarmee ervaring op te doen.

Licht verstandelijk gehandicapte jongeren kunnen complexe tot zeer complexe problemen hebben. Naast zogenoemde faseproblemen - zoals de puberteit - zijn er soms ook opvoedingstekorten, ontwikkelingsstoornissen en bijkomende psychiatrische stoornissen. Jongeren met een dergelijke complexe problematiek komen terecht in het grensvlak tussen de zorg voor verstandelijk gehandicapten, de psychiatrie, de jeugdzorg, justitie en het speciaal onderwijs. Zij lopen daardoor het risico tussen wal en schip te raken.

De integratie van de (bureaus) jeugdzorg met de zorg voor licht verstandelijk gehandicapte jeugdigen kan dit risico verminderen. Er bestaat echter onvoldoende zicht op jeugdigen die een

beroep doen op beide sectoren. De problematiek is overlappend, maar onderscheid is moeilijk vroegtijdig te maken. Integratie van de sectoren vergt nog een verdere inhoudelijke uitwerking, zo staat in de toelichting op de wet te lezen. De aangekondigde pilots moeten antwoord geven op nog bestaande vragen, zoals de reikwijdte van de indicatiestelling door het bureau jeugdzorg. Ook is het de bedoeling dat ze het 'veld' aanknopingspunten bieden om de integratie op uitvoeringsniveau te versnellen.

De pilots gaan na de zomer van start en lopen tot halverwege 2004. Ze zullen plaatsvinden in regio's waar de beide sectoren reeds nauw samenwerken. Dit gebeurt vanuit de gedachte dat daar de gunstigste omstandigheden bestaan voor het ontwikkelen van nieuwe aanpakken en het trekken van lessen uit opgedane ervaringen. Iedere regio waar de jeugdzorg en de zorg voor licht verstandelijke gehandicapten al goed samenwerken, kan als pilot dienen. Voor de zomer zijn de veldpartijen per brief uitgenodigd zich aan te melden als pilot. ■

Kort

Draaiboek informatiehuishouding

De informatiestromen binnen de jeugdzorg zullen als gevolg van de Wet op de jeugdzorg forse veranderingen ondergaan. Daarom is het belangrijk de informatiehuishouding van met name de bureaus jeugdzorg verder te ontwikkelen en te verbeteren. De ministeries van VWS en Justitie, het IPO en de provincies, de MOgroep en instellingen voor jeugdzorg werken nauw samen bij de vormgeving van een vernieuwde informatiehuishouding. Inmiddels is een draaiboek opgesteld waarin staat aangegeven welke activiteiten in dit verband zullen worden uitgevoerd, op welk moment en door wie. Dit draaiboek is 24 september jl. door de betrokken partijen vastgesteld. Het kan vanaf 10 oktober worden gedownload van de website www.jeugdzorg.nl.

In de volgende nieuwsbrief volgt een uitgebreid verslag van de laatste ontwikkelingen op het gebied van de informatiehuishouding.

Licht verstandelijk gehandicapte jeugd raakt gauw tussen wal en schip

Colofon

Redactieadres

Ministerie van VWS

Postbus 20350

2500 EJ Den Haag

e-mail: jeugdzorg@minvws.nl

Coördinatie

Ministerie van VWS: DJB en DVC

Ministerie van Justitie: DJC en DV

Redactie

Teun Baak, Tekst & Beleid bv, Bleiswijk

Vormgeving

Peter de Vos, VWS/DJB

(foto: Bart Versteeg)